

รายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ครั้งที่ 2/2531

วันที่ 23 มีนาคม 2531 เวลา 14.00 น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรรมการผู้มาประชุม

- |                             |                                                                   |               |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------|---------------|
| 1. นายสุเทพ เทือกสุบรรณ     | รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์                          | ประธานกรรมการ |
| 2. นายไพฑูรย์ พะฉายะสุด     | ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (แทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) | กรรมการ       |
| 3. นายเฉลิมศักดิ์ นากสวาสดี | รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ (แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์)                     | กรรมการ       |
| 4. นายสำรวย พึ่งประสิทธิ์   | ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย (แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย)               | กรรมการ       |
| 5. นายจุฬา กษณามระ          | ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ที่ดินและน้ำ (แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน)      | กรรมการ       |
| 6. นายมงคล จันทร์เพ็ญ       | นักวิชาการเกษตร 7 (แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร)                  | กรรมการ       |
| 7. นายสุชีพ แข่งขัน         | หัวหน้างานการสาธารณะ (แทนอธิบดีกรมการปกครอง)                      | กรรมการ       |
| 8. นายประสิทธิ์ ศิริจิตร    | รองอธิบดีกรมที่ดิน (แทนอธิบดีกรมที่ดิน)                           | กรรมการ       |
| 9. นายบัณฑิต ไวถนอมสัจย์    | ผู้อำนวยการฝ่ายสินเชื่อ (แทนผู้จัดการ อ.ก.ช.)                     | กรรมการ       |
| 10. นายไพโรจน์ สุจินดา      | ผู้ทรงคุณวุฒิ                                                     | กรรมการ       |

- |                                  |                  |                     |
|----------------------------------|------------------|---------------------|
| 11. ม.ล.ประกิจ ทินกร             | ผู้แทนเกษตรกร    | กรรมการ             |
| 12. นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา | เลขาธิการ ส.ป.ก. | กรรมการและเลขานุการ |

กรรมการผู้ไม่มาประชุม

- |                           |         |
|---------------------------|---------|
| 1. ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม  | তিরাকার |
| 2. นายทองโรจน์ อ่อนจันทร์ | তিরাকার |
| 3. นายพินด จิตต์หมั่น     | তিরাকার |
| 4. นายศุภชัย พิเศษวานิช   | তিরাকার |
| 5. นายวิวัฒน์ ชัยตระกูล   |         |
| 6. นายบรรพต บุณยสัมพันธ์  |         |

ผู้เข้าร่วมประชุม

- |                             |                                                                             |
|-----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| 1. นายชุมศักดิ์ เตชะเสน     | ผู้อำนวยการกองวิจัยและพัฒนา<br>(แทนอธิบดีกรมชลประทาน ที่ปรึกษาประธานา)      |
| 2. นายสมคิด เกลิมวรรณ       | รองอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์<br>(แทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ปรึกษาประธานา) |
| 3. นายสุทิน มุลพุดักษ์      | รองเลขาธิการ ส.ป.ก.                                                         |
| 4. นายเผด็จ ยิ้มเนียม       | ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน ส.ป.ก.                                       |
| 5. นายประยูร คุณาวุฒิ       | ผู้อำนวยการกองจัดการปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก.                                     |
| 6. นายวิจิตร สกุลทับ        | ผู้อำนวยการกองนิติการ ส.ป.ก.                                                |
| 7. นายวรเวทย์ ชำรังษยลักษณ์ | ผู้อำนวยการกองบริการกองทุน ส.ป.ก.                                           |
| 8. นายพิทยา บวรวัฒนา        | กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์                         |
| 9. นางละไม บุญผลิตผล        | นักวิชาการสหกรณ์ 7                                                          |
| 10. น.ส.พิมพ์พร อนันตเสรี   | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                          |
| 11. นางศรีบังอร นิยมไทย     | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                          |
| 12. นายเทียมพัน อุณหะสุวรรณ | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.                                                          |

- |                                 |                     |
|---------------------------------|---------------------|
| 13. นางสุจิตรา ชลสินธุสงครามชัย | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 14. นางเพ็ญดาวัฒน์ สุวรรณศิษฐ์  | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 15. นายอุปกฤษณ์ หนูเพชร         | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 16. นายบุญเลิศ ชื่นแผ้ว         | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 17. นายสุเทพ รอดสูงเนิน         | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 18. นายพีระเดช ไรจนะสิริ        | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 19. นายขวัญชัย ชีรนาทสิน        | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 20. นายสมพร ภูพัฒน์วิบูลย์      | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 21. นายไพโรจน์ โลกนิยม          | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 22. นายวีรพันธ์ ศรีบุญสื่อ      | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 23. น.ส.ดาวเรือง เสริมโสภณพงศ์  | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 24. น.ส.เตือนใจ ใจคง            | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 25. น.ส.ประไพ กุลมาศย์          | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 26. น.ส.ศิริรัตน์ โชติเลอศักดิ์ | เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.  |
| 27. น.ส.กนกวรรณ ประภาเสถียร     | นักศึกษานิเทศศาสตร์ |
| 28. น.ส.สุภาพร พูนสุวรรณ        | นักศึกษานิเทศศาสตร์ |

เริ่มประชุมเวลา 14.00 น.

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมถึงความคืบหน้าของร่าง พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาของ คณะกรรมาธิการแล้ว ใช้เวลาประมาณ 3 เดือนเศษ เมื่อวันที่ 17 - 18 มีนาคม 2531 หลังจากคณะกรรมาธิการแปรญัตติแล้ว ก็เปิดให้สมาชิกผู้สนใจ 57 ราย เสนอแปรญัตติ และประธานคณะกรรมาธิการวิสามัญ จะได้นำร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าวไป ประธานสภาผู้แทนราษฎร นำเข้าระเบียบวาระในการประชุมเดือนเมษายนนี้

สาระสำคัญของกฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

1. มาตรา 3 เมื่อแก้ไขแล้วจะสามารถจัดสรรที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินให้แก่เกษตรกรทั่วไป และผู้ซึ่งประสงค์ประกอบอาชีพการเกษตร เป็นการขยายคำจำกัดความของคำว่า "เกษตรกร" ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ให้หมายความถึง คนที่มีอาชีพต่าง ๆ และประสงค์จะเปลี่ยนอาชีพเป็นเกษตรกรด้วยการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จะทำให้งานปฏิรูปที่ดินกว้างขวางและทั่วถึงยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

2. มาตรา 12 ขอเพิ่ม อธิบดี และผู้อำนวยการ จากส่วนราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิรูปที่ดิน ประธานชุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกรแห่งประเทศไทย รวมเป็นกรรมการปฏิรูปที่ดินด้วย นอกจากนั้น ยังระบุให้มีผู้แทนเกษตรกร 4 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน รวมเป็นคณะกรรมการ

3. มาตรา 13 ขอเพิ่ม ปลัดอำเภอ ซึ่งเป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ ในท้องที่ที่มีการปฏิรูปที่ดิน รวมเป็นคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดด้วย นอกจากนั้น ผู้แทนเกษตรกรให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็น 4 คน

การแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จะทำให้การทำงานของ ส.ป.ก. ได้รับการสนับสนุนมากขึ้น และต่อไปที่ดินแปลงเล็ก และไม่ได้อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ก็เข้าดำเนินการปฏิรูปที่ดินได้ โดยถือเสมือนเป็นที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน โดยไม่ต้องออกพระราชกฤษฎีกาก่อน และที่ดินที่สาธารณะที่ป่าสงวนที่เสื่อมสภาพแล้ว เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินก็ให้ดำเนินการได้ ส่วนพระราชกฤษฎีกาที่กำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้น ให้ถือว่ามีผลเป็นการเพิกถอนที่สาธารณะสมบัติหรือที่ป่าสงวนแห่งชาติด้วย ซึ่งจะทำให้ ส.ป.ก. ทำงานได้รวดเร็วขึ้น

กฎหมายฉบับที่ขอแก้ไขซึ่งเป็นกฎหมายที่สำคัญคือ เรื่องการถือครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเดิมรัฐบาลมีนโยบายบันได 3 ขั้น ขั้นที่ 1 สำหรับผู้ที่เข้ามาอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ ก่อนปี 2510 รัฐบาลจะออกเอกสารสิทธิ์ให้แก่หน่วยงานใดจะเป็นผู้ออกเอกสารสิทธิ์และจะคิดราคาหรือไม่นั้น ยังไม่ชัดเจนกันแต่ในทางปฏิบัติทำไม่ได้ด้วยปัญหาหลายประการ ขั้นที่ 2 คนที่เข้ามาอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2510-2518 รัฐบาลจะออกเอกสารสิทธิ์แบบที่เรียกว่า ส.ท.ก. ให้โดยกรมป่าไม้ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ตามนโยบาย ส่วนขั้นที่ 3 ผู้เข้ามาอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ

หลังปี 2518-2524 รัฐบาลจะให้เช่าที่ดินนั้น ซึ่งในทางปฏิบัตินั้นไม่มีเกษตรกรรายใดเช่าเลย นอกจากผู้ถือครองที่ดินรายใหญ่ ๆ ที่เช่าทำสวนยาง สวนปาล์ม หรือปลูกไม้โตเร็ว รัฐบาลเห็นว่าการแก้ปัญหาการเข้าไปถือครองที่ดินในป่าสงวนที่เสื่อมสภาพแล้ว ควรแก้ไขด้วยวิธีการปฏิรูปที่ดิน โดยกฎหมายปฏิรูปที่ดินกำหนดให้ไม่เกินครอบครัวละ 50 ไร่ จุดนี้คณะกรรมการมีความเห็นแตกต่างกันออกไป บางคนเห็นว่าควรมากกว่า บางคนก็เห็นว่าควรมีน้อยกว่า 50 ไร่ ในที่สุดก็สรุปหลักเกณฑ์ได้ ไม่เกินครอบครัวละ 50 ไร่ แต่ในกรณีนำที่ดินของรัฐมาทำการปฏิรูป และเกษตรกรถือครองทำกินอยู่ในที่ดินนั้นอยู่แล้ว เกินกว่า 50 ไร่ ถ้าเกษตรกรยื่นคำร้อง และยินยอมเสียค่าที่ดิน หรือค่าเช่า ในอัตราที่เพิ่มขึ้นตามที่กำหนดไว้ ก็ให้จัดให้เกษตรกรนั้นเช่าหรือได้รับการจัดสรรได้ แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกิน 250 ไร่

เนื่องจากรัฐบาลเคยประกาศเจตจำนงไว้ในนโยบาย บันได 3 ขั้นว่า ผู้ครอบครองที่ดินก่อนปี 2510 รัฐบาลจะออกเอกสารสิทธิ์ให้ ฉะนั้นคณะกรรมการจึงนำมาแปรสูตรที่ว่า ถ้าจัดที่ดินให้เกษตรกรตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วมีเกษตรกรที่ครอบครองที่ดินก่อนปี 2510 อยู่ด้วย ก็ให้คิดเฉพาะค่าโอน ค่าธรรมเนียม และค่ารังวัด ส่วนค่าที่ดินนั้นให้ได้รับยกเว้น

อีกประเด็นที่ ส.ป.ก. มักถูกตำหนิจากสภาก็คือ เรื่องกองทุนการปฏิรูปที่ดิน เนื่องจากที่ดินที่ ส.ป.ก. จัดซื้อแล้วต้องให้เป็นที่ดินของราชพัสดุ เมื่อร่าง พ.ร.บ. धानสภาพุแทนราษฎรแล้วที่ดินดังกล่าวจะเป็นที่ดินของ ส.ป.ก. และเงินที่ได้จากการปฏิรูปที่ดินในที่ของรัฐ จะโอนเข้าในกองทุนปฏิรูปที่ดิน ทำให้สามารถใช้เงินนี้ซื้อที่ดิน ให้อยู่ไม่มีที่ดินทำกินได้มากขึ้น

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ 1/2531 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2531

มติคณะกรรมการ รับรองรายงานการประชุมโดยไม่มีข้อแก้ไข

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

เรื่องที่ 3.1 ขออนุมัติประกาศท้องที่ 7 อำเภอ 1 ถึงอำเภอ 3 จังหวัด เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

เลขานุการคณะกรรมการฯ เสนอและชี้แจงว่า ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้นำที่ดินที่จำแนกออกจากป่าไม้อาวารไปจัดให้ราษฎรทำกิน หรือเพื่อประโยชน์อย่างอื่นตามกฎหมายว่าด้วย

การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และมอบให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ดำเนินการ ได้แก่

1. ป่าเขาใหญ่ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2530 ประมาณ 33,896 ไร่

2. ป่าโครงการรถไฟสีคิ้ว-สูงเนิน-โคกกรวด อำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน และ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2530 ประมาณ 156,310 ไร่

3. ป่าไร่ชัยแมนน้ำมูล อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2530 ประมาณ 5,762 ไร่

4. ป่าจารพัตร์ อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2530 ประมาณ 16,631 ไร่

5. ป่าห้วยสำราญ แปลง 3 อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2530 ประมาณ 1,448 ไร่

6. ป่าห้วยสำราญ แปลง 4 ถึงอำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2530 ประมาณ 5,241 ไร่

7. ป่าจัดสรรบ้านน้อย-บ้านใจดี อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2530 ประมาณ 11,624 ไร่

ส.ป.ก. พิจารณาเห็นว่า เนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติให้ ส.ป.ก. นำที่ดิน จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรมาจัดให้ราษฎรทำกินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จึงเห็นสมควรดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่ดังกล่าว โดยมีแนวทางดำเนินงานเพื่อจัดที่ดินให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์อย่างถูกต้องตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน และประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ 169/2530 ลง ณ วันที่ 30 มีนาคม 2530 เรื่อง การพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีที่ดินทำกินเพียงพอต่อการยังชีพ ได้รับความช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภคที่จำเป็นตลอดจนการพัฒนาอาชีพทั้งในด้านการเกษตรและนอกการเกษตร อันจะมีผลให้เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น สำหรับรายละเอียดของโครงการจะได้นำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติต่อไป

ประเด็นที่เสนอขออนุมัติ

1. ขออนุมัติประกาศท้องที่อำเภอและกิ่งอำเภอต่อไปนี้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน รวมประมาณ 230,912 ไร่ คือ

- (1) อำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้วและอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
- (2) อำเภอรักขภูมิและอำเภอศรีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
- (3) อำเภอเมือง กิ่งอำเภอวังหินและอำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ

2. ขออนุมัติใช้เงินของกองทุนฯ ตามโครงการเร่งรัดการปฏิรูปที่ดินปีงบประมาณ 2530 ที่คณะกรรมการไต่ถามมติหลักการไว้แล้วในการประชุมครั้งที่ 4/2530 เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2530 เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการสำรวจตรวจสอบข้อมูลเพื่อการประกาศเขตและเพื่อการจัดทำโครงการทุกพื้นที่ที่ ส.ป.ก. เห็นสมควรดำเนินการ

มติคณะกรรมการ

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วมีมติอนุมัติตามที่ ส.ป.ก. เสนอขอ

เรื่องที่ 3.2 ขั้นตอนการดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน

เลขานุการคณะกรรมการฯ ขอถอนวาระการประชุมนี้ เนื่องจาก ส.ป.ก. กำลังรอผลการประสานงานกับกรมป่าไม้ เพื่อเร่งรัดให้ขั้นตอนการดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน รวดเร็วยิ่งขึ้น ผลการประสานงานเป็นไปได้อย่างไร จึงจะนำเสนอต่อไป

เรื่องที่ 3.3 ขออนุมัติรับการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน อ.หันคา จ.ชัยนาท

เลขานุการคณะกรรมการมอบหมายให้ นายเดชาธิม ยิ้มเนียม ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน เป็นผู้เสนอและชี้แจงต่อที่ประชุม ซึ่งนายเดชาธิม ยิ้มเนียม ชี้แจงว่า ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีมติอนุมัติให้ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินในที่ดินเอกชน อ.หันคา จ.ชัยนาท ในการประชุมครั้งที่ 1/2529 เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2529 และ ส.ป.ก. ได้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่ดังกล่าว ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายแล้ว ซึ่งขณะนี้ร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว อยู่ในชั้นการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แต่เนื่องจากกรมป่าไม้มีนโยบายให้ ส.ป.ก. หมายแนวเขตพื้นที่รับนิคมของกรมป่าไม้ทุกประเภทลงในแผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินและขณะนี้กรมป่าไม้ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ จึงทำให้ร่างพระราชกฤษฎีกา

ดังกล่าวค้างพิจารณาอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบด้วยรัฐบาลมีนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปที่ดินในที่ดินของรัฐและลดการดำเนินการในที่ดินเอกชนทำให้ ส.ป.ก. ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อที่ดิน

ประเด็นที่เสนอขออนุมัติ

ขออนุมัติรับการประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

มติคณะกรรมการ

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วมีมติอนุมัติตามที่ ส.ป.ก. เสนอขอ

เรื่องที่ 3.4 ขอบทวนมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ครั้งที่ 9/2530 วันที่ 28 กันยายน 2530 วาระที่ 3.1 เรื่อง ขอให้พิจารณากำหนดนโยบายและมาตรการในการบริหารงานของ ส.ป.ก. ในที่ดินของรัฐ ซึ่งใช้เพื่อกิจการอย่างอื่นนอกจากการเกษตร

เลขาธิการคณะกรรมการฯ ขอถอนเรื่องนี้ เนื่องจากการใช้ที่ดินของรัฐเพื่อกิจการอย่างอื่น มีความเกี่ยวเนื่องกับสาระสำคัญในร่าง พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินฉบับแก้ไข ซึ่งอยู่ระหว่างรอการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร จึงเห็นสมควรให้รอกฎหมายใหม่ก่อน

เรื่องที่ 3.5 ขอบทวนมติ คปก. ในการประชุม ครั้งที่ 12/2528 วันที่ 23 ธันวาคม 2528 เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาคะแนนซื้อขายที่ดินของรัฐในเขตปฏิรูปที่ดิน

เลขาธิการคณะกรรมการฯ มอบหมายให้ นายไพโรจน์ โลกนิยม นิติกร 7 เป็นผู้เสนอและชี้แจง ซึ่งนายไพโรจน์ โลกนิยม ชี้แจงว่า ตามที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในการประชุม ครั้งที่ 12/2528 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2528 มีมติอนุมัติแนวทางแก้ไขปัญหาคะแนนซื้อขายที่ดินของรัฐ รวมถึงกรณีเกษตรกรจะทิ้งที่ดินโดยละสิทธิ์หรือขายที่ดินที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินโดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนี้

1. หากเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐไม่ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินฯ ให้เจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัด นั้นตรวจสอบและตักเตือน หากไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือนให้เจ้าหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงและทำรายงานเสนอปฏิรูปที่ดินจังหวัด เพื่อดำเนินการตามระเบียบ ข้อ 13 หากยังไม่ปฏิบัติตามคำตักเตือน ให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัด เสนอ คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด สั่งให้นั้นสิ้นสิทธิในที่ดิน

2. หากเกษตรกรไม่ประสงค์จะเข้าทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้รับการจัด ให้ยื่นคำขอสละสิทธิให้เจ้าหน้าที่สอบสวน เพื่อนำเสนอปฏิรูปที่ดินจังหวัด และเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด พิจารณา

3. กรณีเกษตรกรจะทิ้งที่ดินให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีหนังสือลงทะเบียนไปยังผู้มีอำนาจของเกษตรกรผู้นั้นให้ปฏิบัติตามระเบียบการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน หรือให้เจ้าหน้าที่สอบสวนและบันทึกถ้อยคำจากพยานและเอกสารเพื่อให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดนำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ให้เกษตรกรผู้นั้นสิ้นสิทธิในที่ดิน

4. เมื่อเกษตรกรขายที่ดินสละสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน กรณีตามข้อ 1 หรือขอสละสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ในพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงานการปฏิรูปที่ดินสอบสวนและรวบรวมรายละเอียด เสนอปฏิรูปที่ดินจังหวัดเกี่ยวกับสาเหตุที่เกษตรกรผู้นั้นไม่เข้าทำประโยชน์ในที่ดินหรือขอสละสิทธิเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

หากเป็นกรณีที่เกษตรกรผู้นั้นเป็นฝ่ายละทิ้งจิตใจไม่เข้าทำประโยชน์หรือฝ่าฝืนระเบียบประกาศ คำสั่งเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดทำการคัดเลือกเกษตรกรรายใหม่เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแทน โดยให้เกษตรกรรายใหญ่รับภาระค่าชดเชยในที่ดิน (ในกรณีที่มิใช่ค่าชดเชยฯ ที่ดิน) ทั้งนี้ให้คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนดอัตราค่าชดเชยใหม่ ทุกกระยะ 3-4 ปี เพื่อให้เกษตรกรรายใหม่ชำระค่าชดเชยตามอัตราใหม่ ทั้งนี้โดยไม่ต้องแปลงหนี้ใหม่แต่เป็นการทำสัญญาใหม่ เกษตรกรรายใหม่ต้องผ่อนชำระค่าชดเชยที่ดินเป็นงวด ๆ ตามสัญญาฉบับใหม่ที่ทำไว้กับ ส.ป.ก.

4.2 หากเกษตรกรผู้สละสิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินมีหนี้ค้างชำระเกี่ยวกับที่ดินและไม่มีเกษตรกรรายอื่นยินยอมชำระหนี้ที่ค้างชำระเกี่ยวกับค่าชดเชยที่ดินและดอกเบี้ยค้างชำระ

ให้ฟ้องบังคับคดีกับเกษตรกรผู้สืบลิทธิการเข้าทำประโยชน์และมูลค่าประกัน

5. การจัดเกษตรกรรายใหม่เข้าทำประโยชน์ในที่ดินแทนเกษตรกรรายเดิม หากเกษตรกรผู้สืบลิทธิในที่ดินหรือสืบลิทธิการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินอันมีเหตุผลอันสมควรและได้จ่ายค่าชดเชยที่ดินไปบางส่วนแล้ว คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดอาจพิจารณาให้เกษตรกรรายใหม่คืนเงินค่าชดเชยให้แก่เกษตรกรรายเดิมในกรณีที่มีคอกเบี้ยค้างชำระให้หักส่วนที่เป็นคอกเบี้ยค้างชำระให้แก่ ส.ป.ก.ควย

6. กรณีมีการซื้อขายที่ดินที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินฯ การซื้อขายนั้น สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจะไม่รับรู้ และจะดำเนินการตามระเบียบที่ได้อำหนดเป็นแนวทางข้างต้น

ต่อมาได้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาในทางปฏิบัติตามมาคือ คปท.ดังกล่าว คือ

1. ในการดำเนินการตามข้อ 4.1 ที่กำหนดให้เกษตรกรรายใหม่ชำระค่าชดเชยโดยไม่ต้องแปลงหนี้ใหม่แต่เป็นการทำสัญญาใหม่ และแบบสัญญาที่ใช้เพื่อการนี้ คือ สัญญากู้ยืมเงินจาก ส.ป.ก.จังหวัด (ส.ป.ก. 35-30) เกษตรกรรายใหม่จะกู้ยืมเงินกองทุนเพื่อจ่ายเป็นค่าชดเชยให้กับเกษตรกรรายเดิม แต่โดยที่เกษตรกรรายเดิมยังมีหนี้ค้างชำระกองทุนฯ ตามสัญญากู้ยืมเงิน ส.ป.ก.จังหวัด ก็จะต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการให้เกษตรกรรายใหม่จ่ายค่าชดเชยให้เกษตรกรรายเดิมและให้เกษตรกรรายเดิมชำระหนี้ที่ค้างชำระตามสัญญากู้ยืมให้เรียบร้อยอันจะมีผลให้หนี้ตามสัญญาที่เกษตรกรรายเดิมทำไว้ ระงับโดยการชำระหนี้

2. ตามหลักกฎหมายในการกู้ยืมเงินจะต้องมีการจ่ายและรับเงินจริง ๆ ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงินจาก ส.ป.ก. เพื่อจ่ายให้เกษตรกรรายเดิมนั้นในการโอนเงินไปตั้งเบิกจ่ายที่ ส.ป.ก.จังหวัดเพื่อเป็นหลักฐาน สำหรับกรณีดังกล่าวมีปัญหาเนื่องจาก

2.1 กบท. ขาดงบประมาณในส่วนนี้ เนื่องจากกรณีดังกล่าวต้องตั้งงบประมาณไว้สำหรับการโอนเงินไปยัง ส.ป.ก.จังหวัด ซึ่งมีจำนวนสูงพอสมควร

2.2 การโอนเงินจำนวนนี้ไปยัง ส.ป.ก.จังหวัด ต้องใช้ระยะเวลาในขณะที่คอกเบี้ยค้างชำระยังคงมีอยู่ตลอดเวลา

2.3 คณะอนุกรรมการโครงการและการเงินกองทุน (อกท.ก) ในการประชุมครั้งที่ 22/2530 เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2530 ไม่เห็นชอบด้วยที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการโอนเงินไปตั้งเบิกจ่ายที่ ส.ป.ก.จังหวัด เพราะยุ่งยากในทางปฏิบัติ

ประเด็นที่เสนอขออนุมัติ

1. ขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงมติ คปก. ครั้งที่ 12/2528 เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2528 ข้อ 4.1 โดยเปลี่ยนวิธีการให้หนี้ของเกษตรกรรายเดิมที่กู้ยืมเงินกองทุนฯ ระเบียบจากการทำสัญญาใหม่เป็นแปลงหนี้ใหม่ โดยเปลี่ยนตัวลูกหนี้จากเกษตรกรรายเดิมเป็นเกษตรกรรายใหม่ที่ประสงค์จะรับที่ดิน และเต็มใจยอมชำระหนี้ของเกษตรกรรายเดิมให้เป็นผู้ชดเชยหนี้สินที่ค้างชำระต่อ ส.ป.ก.ต่อไป ซึ่งจะมีผลทำให้หนี้ตามสัญญาที่เกษตรกรรายเดิมทำไว้จะรับไปตามกฎหมายและตักเตือนที่ได้เกษตรกรรายใหม่คืนเงินค่างดเชยที่เกษตรกรรายเดิมจ่ายให้ ส.ป.ก. ไปบางส่วนแล้วตามข้อ 5 ออกส่วนหลักการอื่น ๆ ให้เป็นไปตามมติเดิม

2. ขออนุมัติหลักการให้ผ่อนผันไม่คิดดอกเบี้ยของเกษตรกรรายเดิมที่ค้างชำระถึงระยะเวลาที่ คปก. ไม่มีให้เกษตรกรรายนั้นดำเนินการเข้าทำประโยชน์ในที่ดินจนกว่าจะมีเกษตรกรรายใหม่มารับภาระหนี้สินและให้เกษตรกรรายใหม่เสียดำเช่าที่ดินกับ ส.ป.ก. ทั้งนี้ตามอัตราซึ่ง ส.ป.ก. จะได้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาต่อไป

3. แบบสัญญาในการแปลงหนี้ใหม่ให้เป็นไปตามที่ ส.ป.ก. กำหนด

มติคณะกรรมการ

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว อนุมัติตามที่ ส.ป.ก. เสนอ ทั้ง 3 ประเด็น

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเพื่อทราบ

เลขานุการคณะกรรมการฯ ได้เสนอเรื่องเพื่อทราบต่อที่ประชุม รวม 8 เรื่อง ดังนี้

- 4.1 รายงานสรุปผลการชำระราคาที่ดินประจำเดือนพฤศจิกายน 2530 - ธันวาคม 2530 (จากวันที่ 1 พฤศจิกายน 2530 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2530)
- 4.2 รายงานผลการจัดทำหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก. 4-01 ก)
- 4.3 รายงานสรุปผลการจัดที่ดินปีงบประมาณ 2531 (ตุลาคม - ธันวาคม 2530)

4.4 การอนุมัติใช้เงินของกองทุนฯ เพิ่มเติมเพื่อการขยายเขตไฟฟ้า  
ตามโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อดำเนินการพัฒนาระบบแปลงเกษตรกรรม  
ต.ศิระกระบือ จ.นครนายก

4.5 การแต่งตั้งกรรมการอื่นในคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

4.6 รายงานแสดงรายรับ-รายจ่ายเงินของกองทุนการปฏิรูปที่ดิน  
เพื่อเกษตรกรรม ประจำปีเดือนมกราคม 2531

4.7 รายงานผลการจัดที่ดินปีงบประมาณ 2531 ประจำปีเดือนมกราคม 2531

4.8 รายงานความก้าวหน้าเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการให้  
เช่าซื้อที่ดิน

#### มติคณะกรรมการ

รับทราบตามที่ ส.ป.ก.เสนอ

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่น ๆ  
ไม่มี

เลิกประชุมเวลา 15.10 น.

(นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(นางสาวศิริรัตน์ โชติเลอศักดิ์)

เจ้าหน้าที่งานธุรการ 3

ผู้บันทึกการประชุม